

STATÁRIUM A MÁSVILÁGON.

□

- A jövő század legendás könyvéből. -

Járkál a mennyekben Szent Péter apostol. Bús-gondos a homloka. Lógatja ősz fejét.

Összetalálkozik János apostollal.

- Hej, János, öcsém, valami nem jó lében forog a világ odalenn. (S vakar a tarkóján.) Második esztendeje, hogy be nem zárhatom egy órára se a kapumat. Éjjel-nappal jönnek százával, ezrével. Keresztet hányva a muszka, káromkodva a magyar. Táncolva a francia. De mindenfajta náció, - el se igazodok a sokféle katona-ruhán. Csak omlanak ide fel. Le meg hogy nézek a pokol lejtőjére, alig hullong arra egy-két elkárhozott.

- Tudjuk, Péter bátyám, hogy háboruskodik a világ.

- De ilyen háborút nem értünk még, János. Zöld golyó volt azelőtt a Föld, ha innen leszemplélődtünk, zöld golyó, és tél-tul fehér foltok rajta, de most ha lenézünk: hej, piros golyó. Iszonytató ez, János! Jeruzsálem pusztulása kocsmai verekedés volt ehhez képest.

- Hát bizony, bizony..., - ejtegette a fejét János.

Péter búsan nézett.

- Hallod-e János: szólhatnál az Úrnak, hogy amit megírtál, itt volna az órája: szólitaná az Úr a trombitás-angyalokat, és fúvatná meg velök a végső ítéletet.

János a fejét rázta.

- Tudom mit felelne: Még nem érett meg a gabona, - mondaná, - még nem érett meg, hogy

learattassék és csűrbe gyűjtessék.

- Akkorhát mérthogy ide özönlik az a sok vérontó? Nem prédikálják-e minden templomban: Fegyvert ne fogj! S ez mind fegyvert fogott és fegyver által halt meg? S mégis idejönnek?

- A tiszták jöhetnek ide fel csupán, Péter bátyám, iszen tudod.

- De mindenki, János, mindenki mégse lehet tiszta. Valami nincs itt rendjén! A háboru földi szokás: verekszik két ember, verekszik két család, verekszik két falu, két ország, vagy hét ország, vagy mind a világ lent, - földi szokás. De ez nem olyan háború, János. Valami kutya gonosz hamisságot bűzlelek én emmögött, János. Az emberek igen találmányosak már odalent. Repülnek is már, mint a madarak. Tartok tőle, hogy idáig férkőzik az a hamisság: összezavarodik itt is a rend! Statárium kell ide János! Mégis csak eredj te az Úrhoz. Legalább azt engedje meg nékem, hogy megvizsgáljam: mi az oka ottlent ennek az eget búsitó nagy pogány háborunak? Mért oly ritkás a Pokol országútja? S miért oly sűrű a Mennysorságé?

János felvonta a vállát.

- Szólhatok éppen, de tudom mit felel rá. Azt feleli, hogy kezedben a kulcsok: köthetsz, oldhatsz, hiszen megmondotta.

- Hát persze, persze, - bólint rá Szent Péter.

Nosza előszólit egy íródeákot. Kitétet egy zöld asztalt a kapu elejbe. A Halál főangyalát is ülteti az asztalhoz. A kaput bezárja. Odaállit egy hajdut. Maga is odaül az asztal elé.

A lelkek csak jönnek, szállonganak, mintha fölfelé vonuló fellegyek volnának. Jönnek falkában, csapatokban, seregekben. Jönnek, sokadoznak. Csupa férfi lélek, csupa katona. A Pokol útján katonát alig látni, legfeljebb, ha egynehány rongy angol tengerészt. A többi mind a Mennyek fényes, csillagporos útján.

Megtorlódnak ottan, hogy a kapu zárt. De aztán karajba rendezkednek szép illedelmesen, tisztást hagyva az asztal előtt.

Sunyorog rájuk Péter: láthatna-e rajtok valami hamisságot? Valami titkos röptető készséget, amellyel idáig feljutottak? Vagy valami még titkosabb boszorkány-mesterséget, amely talán úgy szállít fölfelé, mint fuvallat a szappangolyót? Mennyországba nem kell paksus: szentek szeme keresztül lát a tentás üvegen is. De hát hiába: nem látni a katonákon se kívül, se belül semmi hamisságot, semminemű hamis röptetőt vagy egyéb efféle lélek-szállító boszorkányságot. Kiki a maga lelke könnyűségével jutott fel a Mennyországnak szent kapuja elé.

Mégishát Szent Péter rájuk-dobban:

- Mért fogtatok fegyvert?! Nem tanultátok-e a szentegyházban, mit parancsolt Krisztus Urunk?!

A katonák zavarodottan tekintettek össze.

Egyik köztük a hóna alatt tartotta a fejét, mivelhogy levágták a csatában, s még nem jutott vele Krisztus Urunk elé, kinek szem tekintete helyre forraszt mindent. Hát a fejetlen vitéz visszatette a fejét a nyakára, és balkézével tartotta. A jobbal szalutált.

- Jelentem alássan, nagyságos és szentséges főkulcsár úrnak, - mondotta, - minékünk odalenn nem Krisztus Urunk parancsol ám.

- Hát ki a kefe? - hörken rá Szent Péter.

- A törvény, könyörgöm alássan.

- A törvény? Hát Krisztus Urunknak a szava nem törvény? Nem az a főtörvény?

A feje vágott katona olyan ijedten kapta le a fejét magáról, hogy majdnem elejtette. Helyette egy másik felelt, egy darabokra tépett, - csak a ruhája tartotta egyben.

- Bizony nem uram. Mert a főtörvény odalenn a reglama.

- Reglama? Mi a fekete csuda az a reglama? Ki merte azt a reglamát Krisztus Urunk törvénye fölé helyeztetni?

Firtatják, fartatják az íródeákkal: mi az a reglama? Ki csinálta? Hogy szól?

Vége hát kinyomozzák, hogy senki se tudja ki csinálta, és hogy a katonákat a reglama muszájította fegyvernek fogására. A többit aztán, - márhogy a vitézkedést, - kiki magabuzdultából cselekedte, - hazáért, nemzetért, családjáért, otthonvalóknak boldog megmaradásáért.

Szent Péter azonban még mindig csóválta a fejét, ráncolgatta a homlokát. Rájok is toppant:

- Mégis tik vagytok az oka a háborúnak, - kutya fékom! Ha katona nincs, háboru sincs!

Ugy dörgött rájuk, hogy meghőkölte belé.

Csak a darabokra tépett vitéz maradt a helyén. Hatfontos ágyunak rontott neki az lent, hogy elvegye az ellenségtől: az tépte darabokra.

- Mán uram, - szólalt meg könnyes szemmel, - hogy vóna a katona az oka a háborúnak, hiszen a katona szenved benne legtöbbet.

No erre nem lehetett szólni annyit se, hogy *bikk-makk*. Még a Halál főangyala is bólintott reá.

A csendben csak az íródeák tolla sercegése hallatszott, ahogy írt és maga elé sillabizálta a szavakat:

- ...háboruban... a katona... szenved... legtöbbet.

Szent Péter gondolkodik, vakarja a fejét:

- Ez hát tiszta sor: minden katona martir: minden martirnak mennyben a helye. Ezek közt csakugyan nem található meg a háboru keltője, keverője. Dehát akkor kik közt? Vagy bent vannak már, vagy lent vannak még.

S hivatja a hajdúval a detektiv-lelkeket a kapura:

- Kutassátok meg a Mennyországot: van-e bent valaki gyanús, aki szikráját fujta a háborúnak?

A Halál főangyalának is intett:

- Eredj és szólítsd közangyalaidat...

Felelt a főangyal:

- Mind lent vannak azok, Péter bátyám.

- Igaz. Hát akkor eredj magad, Krisztus szent engedelmével: hozz fel minden rendű és rangu emberből egyet, - márhát a nem robotos-félét, - hozd fel őket egykis kurta félórára. Majd meglátom én, hogy nem járunk-e végére: ki a felelőse ennek a nagy világdúlásnak?

A Halál főangyalának csak annyi volt ez a megbízás, hogy lecsapott az égből, mint valami fehér villám. Annyi idő se telt belé: amennyin egy kétlovas kocsiba befogunk, már látszott egy sebesen közelgő nagy kavargó felhő, mint mikor forgószél ragadja magasba az országút porát. S egyszercsak ott a sok mindenféle ember. Áll az ítélőszék előtt nagyijedten, - mindenféle szőrű és tollú. Csak épp hát robotos nincs közte, a napi, heti és havi fizetéses népség. De más mindenféle. Még király is.

No meg is volt szeppenne az a király: ijedt alázattal tartotta a félfülén a koronáját.

- Én, Isten látja a lelkemet, - lehelődzött, - oly ártatlan vagyok, akár a római pápa. Igaz, hogy az én nevemmel bocsátódott ki a háboru izenet, dehát kiki tudhatja, hogy minden király reszkető kézzel írja a nevét a hadizenet alá. Kivált a két Napoleon óta. Dehát mit tehetünk, ha a miniszterek... Miniszterek nyomják a király kezébe a tollat.

- Hol az a miniszter? Ide állj!

A miniszter áll és sápadtan vonogatja vállát:

- A háborura minket a diplomaták készítenek. Azok tudják: melyik ország fazekában, mi fől.

- Diplomata!

A diplomata kissé halványan, de azért mosolyogva dörzsöli a kezét. Dörzsöli, mintha Pilátus lavórjánál állna.

- Már hogy volnánk mink az oka, uram? A diplomata éppúgy nem oka a háborúnak, mint ahogy a levelibéka nem oka az időjárásnak. Mink csak megérezzük a vihart, amely a nép lelkéből kavarodik elő.

- Népek! Gyertek ide népek!

Előinti őket a hajdu az ujjával. Minden nemzetből hozott egyet a Halál főangyala. Csupa kérgeskezű ember. Arcukon a mezők, a legelők nyugalma. Csak elámulnak, hogy a diplomaták rájuk kenik a szurkot.

- Mink uram? - mondja az egyik. - Népek élnének egymás mellett békén, világ végeiglen, legfeljebb ha búcsúkor vóna itt-ott egy-egy kis zajgás. Mer anélkül hát hiába...

- Mink uram, - mondja másik, - szántunk-vetünk, békén legeltetjük a nyájainkat. Azt se tudjuk, hogy a falunkon, tanyákon túl meddig a világ, s mi történik benne. Legfeljebb ha szombat este a bótban, vagy vasárnap a kocsmában hallunk egyet-mást.

- Bótosok, kocsmárosok!

Boltosok, kocsmárosok tenyeröket terjegetik, vállukat vonogatják:

- Mink volnánk okai a háborúnak? Hiszen az ellenség legelsőbbben is a boltokat szaggatja fel, meg a hordókat veri csapra. Mink uram azon imádkozunk, hogy békesség legyen mindig és mentül több úr a vevőink között. Mentül több úr antúl több adósság...

- Urak!

Állnak elő urak, grófok, bárók, főispánok, bőrkabátosok, és fecske-kabátosok, mindenféle kiscigány, nagycigány, keztyűskezű népség.

- Mink, uram, - háritkoznak, - a zavartalan életet kedveljük: bő asztalt, és puha ágyat, színházat, bakkot, lóversenyt, utazásokat. Ki issza a háborúnak legkeserűbb levét, ha mink nem? Hol garázdálkodik az ellenség, ha nem a kastélyokban? Minden javunknak vége: örülünk ha személyvonaton menekülhetünk a zavarodás elől.

- Harmadik osztályon, - nyafol közbe egy fehér kamáslis úr, - oda is csak egy generális szivességéből kaphattam fel a feleségemmel.

- Generális! Hát persze, hogy a generálisok! - toppan meg Szent Péter, - azok intésére mozdulnak a hadak.

Három aranygalléros is van ott. Mind a három koros öreg úr.

- Mink keltenénk a háborút? - mondják nyugodtan simogatva szakállal vadított bajuszokat, - örülünk, ha mentül kevesebb köszvénnel juthatunk penzióba.

- No ezen el nem igazodunk! - dörömböl az asztalon Szent Péter. - Ki van még itt? Ujságírók! Cucilisták! Szláv kontatók! Kucséber-politikusok! Oláh-konkolyosok! Nini: papok is!

S hogy azokon állt meg a szeme, halkabbra fogta a szót, csak épp hogy a bajusza alól morrantott rájuk:

- Farkasokat engedtek-e a nyájba! Takarodjatok vissza! Sok most odalent a dolog!

Egynehány görög-szakálasnak ugyancsak utána-fenyegetett.

Faktatta aztán a többi: ujságírókat, cucilistákat, elegy-belegy népkontatókat, szabad-kömvéseket.

Volt ott olyan vallatás, hogy Ráday-korában se különb.

Dehát hiába. Izzadtak, de kimosdóztak. Az ujságírók legfürgébben, a kőművesek legverejtékesebben. A vége az, hogy még mindig kérdés a kérdés:

Ki az oka a háborúnak?

Szent Péter a homlokára csapott:

- Hát ki is volna más, ha nem az ördög?! Ide minden ördögöt! Majd rájuk kanyarítom én a vizes lepedőt!

Lóditja a hajdut Szent Györgyért.

Oda is pendül a szent lovag egyszeribe. Aransarkantyú a lábán, arany sisak a fejében, fehér köpönyeg a vállán.

- Kapj egy jó karikást szent öcsém: tereld fel ide az ördögöket a Pokolból.

Összecsörrenti Szent György a sarkantyúját és szalutál. És lenyilamodik a karikással, mint a tüzes villám, alá a mélység sötétlő sötétébe.

Nem telik bele annyi idő, amennyin a hajdu a pipájára töm és meggyújtja hátul a kapu-sarokba, már látni is megint, hogyan csillan elő Szent György a Pokol gádorából. Hallani is már, ahogy durrant a karikásával.

- Csak egyet hoz! - hűledezik a szemét sunyoritva a Halál főangyala.

Valóban látni is már, hogy csak egy ördögöt hajt, - mint valami aranyfejű fehér sas valami hitvány görhes hollót.

Felérkeznek.

Odalobbannak.

Hát maga Belzebúb az az egy ördög, a Pokol fejedelme.

- Hát a többi?

- A többi nincs otthon, - feleli a szent lovag ismét szalutálva.

Szent Péter szeme Belzebúbra szuronkodik:

- Hol a többi?!

- Szanaszét, - lihegi Belzebúb, - szanaszét a Földön.

- Tudtam!

Belzebúb még mindig piheg, de azért már elvigyorodva rázza a fejét:

- Azok nem okai a háborúnak. Hiszen magatok hirdettétek, hogy a betlehemi karácson óta nincs hatalmunk a Föld kerekén.

- Hát akkor mit mivelnek ott a te gaz alattvalóid?

- Mit mivelnek? Dolgoznak szegények. Segítenek. Tudhatod, hogy háboruban kevés a munkás kéz.

- Mit dolgoznak? Hol dolgoznak?

- Hát... Többnyire gyárakban. Hogy ne szünteljen a munka. Az ipar és kereskedelem...

- Micsoda gyárakban?

Belzebúb mosolyogva ránt a vállán.

- Micsoda gyárakban? Municiógyárakban. Bakancsgyárakban is. Másutt is mindenfelé. Ki ez, ki az. Ki szeszfőző, ki kupec, ki bankár, ki cseh tiszt magyar ezredben. Láthatod, hogy egy sincs, aki oka volna a háborúnak, - csak épp hogy mi kivesszük részünket az alkalmi forgalomból.

S hogy ezt mondta: *alkalmi forgalomból*, a balszemén mosolyogva hunyorított, balszemöldökén emelintett.

Szent Péter az asztalra csapott:

- Akkor hát te vagy az oka!

Belzebúb már akkor kiszuszogta magát. Nyugodtan állt, testi legyezőjét balkarjára öltve, mint lájdinándok szokták a kardot. Gúnyosan mosolygott:

- Tudod, hogy soha nem mozdulok ki a birodalmamból.

- Ne ferdíts! Nem arról van szó, hogy mozdulsz, vagy nem mozdulsz. Arról van szó, hogy te vagy az oka a háborúnak, gonosz!

Belzebúb vállát és szemöldökét vont:

- Én csak a magvát vetettem el. Hogy maradjon valami emlékem a Földön. Azt ki nem írthatjátok.

- Micsoda magvát?

- A háboru okának magvát. S míg az a mag ki nem vész, az enyém az ember.

- Miféle mag? Hol itt a mag? Mi az a mag?

Belzebúb vigyorgott, vállat vont.

- Nézzesd meg a zsebeket.

S mivelhogy már Szent György nem volt ott, gúnyos-udvariasan meghajolt, és meglebbentette denevérszárnyait: vissza lebukfencelt s elkisebbült a fekete mélységben. Csak épp hogy egy kis kénszag szaglott még kisodeig a helyén.

Szent Péter elámult:

- Mit mondott? Hogy a háború oka... Hát lássuk a zsebeket! Mindenkiét aki csak itt van! Mindenkiét!

Előforgatják hogy kinek mi van a zsebében?

Hát... Tele vannak a zsebek arannyal, vagy aranyra váltható bankóval. Kinek több, kinek kevesebb. Még a földmivesek zsebében is valamelyes...

Csak a katonák zsebe volt üres.

Gárdonyi Géza

Krisztus bankója

TARTALOM

[KRISZTUS BANKÓJA](#) [ANDORÁS KÖRÖSZTJE](#) [A VÉLETLENSÉG](#) [A NOVAJI](#)
[ASSZONY](#) [TATÁRIUM A MÁSVILÁGON](#)

[S](#)

[LEGENDA A HÁROM KIRÁLYOKRÓL ÉS AZ IHÁSZRÓL](#)

[BÖLCSESSÉGÜNK VÉKONYÁRÓL](#)

[SZENT ÖSZTÖNÖK](#)

